

PORSGRUNN KOMMUNE

Plan for et godt og trygt skolemiljø

Klevstrand skole

Innhold

Formål	4
Opplæringsloven §9a	4
Tilhørighet gir trygghet, trivsel og læring.....	4
Definisjoner.....	4
Mobbing	4
Vold.....	5
Diskriminering	5
Trakassering	5
1. Kapittel 1: Rettigheter og verdigrunnlag	5
1.1. FNs barnekonvensjon.....	5
1.2. Opplæringsloven (Oppl. §1-1).....	5
1.3. Trygt og godt skolemiljø (Oppl. §9a-2).....	6
1.4. Systematisk arbeid (Oppl. §9a-3)	6
1.5. Nulltoleranse mot krenking (Oppl. §9a-3)	6
1.6. Aktivitetsplikt (Oppl. §9a-4).....	6
1.7. Dokumentasjonskrav (Oppl. §9a-4)	6
1.8. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en ansatt krenker elever (Oppl. §9a-5)	7
1.9. Statsforvalterens håndheving av aktivitetsplikten i enkeltsaker	7
1.10. Elevdeltakelse (Oppl. §9a-8)	7
1.11. Involvering av brukerorgan (Oppl. §9a-9)	7
1.12. Informasjonsplikt (Oppl. §9A-9)	7
1.13. Forankring og oppfølging av planen	7
2. Kapittel 2 Forbyggende arbeid (Oppl. §9a-3).....	7
2.1. Mål og rutiner for skolemiljøarbeid.....	7
2.2. Involvering	7
2.3. Ordensreglement.....	8
2.4. Ansatte	8
2.4.1. Starten av skoleåret	8
2.4.2. Kompetanseheving	8
2.4.3. Systematisk holdningsarbeid	8
2.4.4. Voksenrollen	8
2.4.5. Vakt- og tilsynsrutiner	9
2.4.6. Helsesykepleier og/eller miljølærer	9
2.5. Elever	9
2.5.1. Elevens rett til å bli hørt	9
2.5.2. Elevsamtaler	9

2.5.3. Elevundersøkelsen	9
2.6. Foresatte	10
2.6.1. Informasjon om rettigheter	10
2.6.2. Utviklingssamtaler	10
2.6.3. Foreldremøter	10
2.6.4. Skolens samarbeidsorganer	10
3. Kapittel 3: Aktivitetsplikt og dokumentasjon (Oppl. §9a-4).....	10
3.1. Plikten til å følge med	10
3.2. Plikten til å gripe inn	10
3.3. Plikten til å varsle.....	10
3.4. Plikten til å undersøke	10
3.5. Plikten til å sette inn tiltak	11
3.6. Plikten til å sette inn tiltak	11

Formål

Denne planen tar utgangspunkt i gjeldende lovverk om barns rett til et trygt og godt leke- og læringsmiljø. Formålet med planen er å sikre at denne rettigheten blir ivaretatt. Alle barn og unge har rett til et godt skolemiljø. På vår skole skal leke- og læringsmiljøet virke positivt på helse, trivsel og læring. Våre elever skal lære hvordan de best mulig kan mestre sitt eget liv og sin egen psykiske helse, ta sosialt ansvar og vise medborgerskap. Det er viktig at alle, både voksne og barn, bidrar til et trygt og godt miljø hvor alle opplever å høre til. Planen skal være et bidrag til dette arbeidet og det kreves at man arbeider systematisk med å omsette innholdet i planen til praksis.

Opplæringsloven §9a

1. august 2017 vedtok Stortinget et nytt regelverk om skolemiljø. Dette innebærer at alle elever nå har en lovfestet rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Det er elevens egen opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende, og det er de voksnes ansvar å sørge for elevenes trygghet. Opplæringsloven slår nå ettertrykkelig fast at mobbing i skolen ikke skal skje. Det skal nytte å si fra, og regelverket skal virke for elevene.

Tilhørighet gir trygghet, trivsel og læring

Regelverket handler om mer enn at elevene ikke skal oppleve krenkelser. Skolen skal sørge for at elevene har det trygt og godt på skolen.

På Klevstrand skole arbeider vi for at alle elever skal oppleve å høre til, være betydningsfulle personer i fellesskapet, og ha mulighet til medvirkning. Dette er godt forankret i vår praksis og stadfestes i vår visjon:

TRYGGHET SKAPER TRIVSEL OG MESTRING FOR ALLE!

Elevene skal ha det trygt og godt på skolen, og vi som voksne på Klevstrand skole skal arbeide utrettelig for å tilrettelegge for at alle våre elever opplever mestring i ulike situasjoner – helst hver dag.

De skal hver dag få hjelp til å se og glede seg over det de er gode til, og samtidig erfare at de er verdifulle og gode nok også når de ikke lykkes.

Slike trygge og bekreftende omgivelser motiverer til både faglig og mellommenneskelig utvikling. For å oppfylle Opplæringsloven, og nå dette målet, jobber vi på flere nivåer.

Kapittel 2 i denne handlingsplanen tar for seg det forebyggende arbeidet og viser hvordan skolen jobber kontinuerlig og systematisk for bygge et trygt og godt skolemiljø. Kapittel 3 og 4 angir regelverk og rutiner for hvordan skolen skal reagere når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Definisjoner

Mobbing

Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning (Lund, Helgeland og Kovaz 2017).

Kjennetegn på mobbing

- En aggressiv handling rettet mot et offer, av en eller flere sammen
- Et ujevnt styrkeforhold mellom den eller de som mobber og den som blir mobbet
- At det foregår over tid (www.laringsmiljosenteret.no)

Vold

Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil (Per Isdal).

Diskriminering

Diskriminering innebærer at en person blir dårligere behandlet eller trakassert for eksempel på grunn av kjønn, funksjonshemning, trosbekjennelse, hudfarge og nasjonal eller etnisk opprinnelse. Diskrimineringen kan være både direkte og indirekte (Nasjonal digital læringsarena).

Trakassering

Det er trakassering når en person blir utsatt for uønskede negative handlinger, unnlatelser eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende. Dette kan for eksempel være uønsket seksuell oppmerksomhet, plaging, utfrysing eller sårende fleiping og erting (Arbeidstilsynet).

1. Kapittel 1: Rettigheter og verdigrunnlag

1.1. FNs barnekonvensjon

FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter, og flere av disse er knyttet opp mot utdanning. Utdanningens formål er å utvikle barnets personlighet, talenter og psykiske og fysiske evner så langt det er mulig. Oppfyllelsen av rettighetene innebærer at det legges til grunn et barnesentrert perspektiv og at barnets egenverdi og opplevelser anerkjennes. Barnekonvensjonen har fire sentrale prinsipper som har betydning for alle andre artikler i konvensjonen.

De fire prinsippene er:

1. Barns rett til vern mot diskriminering (artikkel 2)
2. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn (artikkel 3)
3. Retten til liv og plikten til å sikre utvikling (artikkel 6)
4. Alle barn har rett til fritt å gi uttrykk for egne synspunkter i alle forhold som vedrører dem selv og skal derfor gis anledning til å bli hørt (artikkel 12).

Andre viktige artikler knyttet til skolens arbeid er 16, 19, 24, 28 og 29.

1.2. Opplæringsloven (Oppl. §1-1)

Opplæringsloven følger opp FNs barnekonvensjon. Formålsparagrafen slår fast at elevene skal utvikle kunnskap, dyktighet og holdninger for å mestre livene sine og kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Opplæringen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og

solidaritet, verdier som også kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskerettighetene. Alle former for diskriminering skal motarbeides.

1.3. Trygt og godt skolemiljø (Oppl. §9a-2)

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Klevstrand skole skal være et trygt sted for alle elever. Det er elevens egen opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende, og det er de voksnes ansvar å sørge for den tryggheten elevene har rett til.

1.4. Systematisk arbeid (Oppl. §9a-3)

Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljø og trygghet for elevene. Denne handlingsplanen skal synliggjøre hvordan dette gjøres.

1.5. Nulltoleranse mot krenking (Oppl. §9a-3)

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Eksempler kan være hatytringer, eller mer indirekte krenkelser, som utestenging, isolering, negativt kroppsspråk og baksnakking. Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. Skolens oppgave er også å lære elever å tenke kritisk og å respektere andres meninger og overbevisninger.

Kort sagt er krenkelser ord eller handlinger som gjør at en elev blir lei seg eller ikke har det bra.

Krenkelser kan skje på mange ulike steder, for eksempel på skolen, SFO, skoleveien og sosiale medier. Lovverket omfatter i utgangspunktet ikke elevenes fritid, men hvis elevene opplever noe på fritiden som medfører at de ikke har det trygt og godt på skolen, må skolen likevel handle i henhold til aktivitetsplikten (se punkt 1.6) fram til eleven igjen har det trygt og godt på skolen.

1.6. Aktivitetsplikt (Oppl. §9a-4)

For å sikre at skolen handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen, har skolen en aktivitetsplikt. Aktivitetsplikten er delt i fem handlingsplikter: Alle som arbeider eller utfører en tjeneste på skolen har plikt til å følge med, gripe inn og varsle hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har plikt til å undersøke og sette inn egnede tiltak som sørger for at eleven igjen får et trygt og godt skolemiljø. Skolen må ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten. Alle involverte elever skal bli hørt.

Skolen skal begynne arbeidet med en varslet sak innen 7 ukedager.

1.7. Dokumentasjonskrav (Oppl. §9a-4)

Skolen har et todelt dokumentasjonskrav. Skolen skal lage en skriftlig aktivitetsplan når det er besluttet å sette inn tiltak. I tillegg skal skolen dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten. Dokumentasjonskravet skal bidra til en faglig forsvarlig og hensiktsmessig praksis ved den enkelte skole og sikre at skolen senere kan vise hva som har blitt gjort.

1.8. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en ansatt krenker elever (Oppl. §9a-5)

Dersom en som arbeider på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen utsetter en elev for krenking, skal vedkommende straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeier. Dersom det er noen i skolens ledelse som står bak krenkingen, skal skoleeier varsles direkte. Undersøkelser og tiltak settes i gang straks.

1.9. Statsforvalterens håndheving av aktivitetsplikten i enkeltsaker

Dersom saken er tatt opp med rektor, og eleven fortsatt ikke har et trygt og godt skolemiljø, kan elev eller foresatte melde saken til Statsforvalteren. Skolen skal i forkant ha fått rimelig tid til å arbeide med saken, og skal etter at en sak er blitt kjent få 7 dager til å starte en undersøkelse.

1.10. Elevdeltakelse (Oppl. §9a-8)

Elevene skal ta del i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

1.11. Involvering av brukerorgan (Oppl. §9a-9)

Samarbeidsutvalget, skolemiljøutvalget, elevrådet og foreldrene skal holdes informert om alt som er viktig for skolemiljøet og så tidlig som mulig tas med i arbeidet med skolemiljøtiltak. De har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

1.12. Informasjonsplikt (Oppl. §9A-9)

Skolen skal informere elever og foresatte om rettighetene som fremgår av hele §9A. Dersom skolen finner ut at noe ved skolemiljøet kan skade elevenes helse, skal elever og foreldre varsles snarest mulig.

1.13. Forankring og oppfølging av planen

Handlingsplanen er forankret i Opplæringsloven og Rundskriv fra Udir 3-2017. Den skal årlig være tema i elevråd, skolemiljøutvalg, samarbeidsutvalg og FAU.

2. Kapittel 2 Forbyggende arbeid (Oppl. §9a-3)

2.1. Mål og rutiner for skolemiljøarbeid

Skolen skal arbeide systematisk og planmessig for å overholde bestemmelsene i §9-a. Det er utarbeidet rutiner som brukes aktivt for å følge med på skolemiljøet og den enkelte elevs opplevelse av det.

2.2. Involvering

Elever og foresatte er viktige i arbeidet med å utvikle et godt skolemiljø. Skolen skal jobbe for at både elever og foresatte får et eierforhold til skolens plan for et trygt og godt skolemiljø. Gjennom medvirkning og dialog skal skolen utfordre elever og foresatte til å delta i utformingen av tiltak for skolemiljøet. Skolen plikter å holde skolens brukerorgan (elevråd, FAU, SU og skolemiljøutvalg) løpende orientert om alle forhold av vesentlig betydning for skolemiljøet.

2.3. Ordensreglement

Innen 1. oktober hvert år skal kommunens ordensreglement gjennomgås med ansatte, elever og foresatte.

2.4. Ansatte

2.4.1. Starten av skoleåret

Ved starten av skoleåret skal rektor sørge for at alle ansatte kjenner til Opplæringsloven §9A og alle rutiner som gjelder skolemiljøet.

2.4.2. Kompetanseheving

Rektor har ansvar for kompetanseheving slik at ansatte er i stand til å legge til rette for godt skolemiljø og å kunne oppfylle aktivitetsplikten. Dette kan være eksterne kurs, men også arbeid internt på skolen. Det finnes mye god kompetanse på skolen, og det jobbes hele tiden med å spre denne og den gode praksisen til hele personalet.

2.4.3. Systematisk holdningsarbeid

Gjennom ord, handling og kroppsspråk skal ansatte jobbe systematisk med å være trygge og tydelige voksne som bryr seg. Dette innebærer:

- Bevissthet om rollen som forbilder for elevene. Ansattes sosiale kompetanse og kommunikasjon med hverandre påvirker også skolemiljøet.
- Et positivt elevsyn med et kontinuerlig fokus på å bygge gode relasjoner til elevene.
- Aktivt nærvær for å kunne oppdage at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.
- Alle elever og foresatte som henvender seg til skolen fordi eleven opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø, skal bli møtt med respekt og forståelse for sin situasjon. De skal oppleve at skolen tar initiativ til tett dialog og konkrete tiltak i arbeidet. Skolens tiltak utformes i samarbeid med elev og foresatte.

Dette er forankret i skolens verdier og verdisetninger som Klevstrand skole har utarbeidet. Disse kan leses mer om i Personalhåndboken.

2.4.4. Voksenrollen

Alle voksne ved skolen skal:

- Forebygge digital mobbing
- Øke elevenes sosiale kompetanse, og jobbe med holdningsarbeid
- Lytte til barns behov og ønsker
- Bry seg oppriktig om barnets/den unges trivsel og utvikling
- Ta positiv kontroll
- Uttrykke tydelige grenser og klare forventninger
- Ivareta hele elevgruppens behov, samtidig som en har individfokus

Lærerne har et særlig ansvar for følgende:

- Forutsigbar og tydelig klasseledelse
- Klasseregler
- Reflektere med elevene om hva krenkelser kan være
- Reflektere med elevene om hva det innebærer å tenke kritisk og samtidig respektere andres meninger og overbevisninger

2.4.5. Vakt- og tilsynsrutiner

Skolen har vakt- og tilsynsrutiner. Rutinene beskriver både hvor og hvordan tilsynet skal utføres. Fokuset på dette arbeidet skal være miljøskapende. Dette står nærmere beskrevet i Personelhåndboken.

2.4.6. Helsepsykepleier og/eller miljølærer

Skolens helsepsykepleier og/eller miljølærer involveres i de saker der dette er naturlig.

2.4.7. Skolens planer og aktiviteter

I skolens arbeid med forebygging inngår det ulike retningslinjer og rutiner. Følgende figur gir en oversikt over skolens arbeid:

2.5. Elever

2.5.1. Elevens rett til å bli hørt

Skolen skal informere alle elever om rettighetene de har etter Opplæringsloven §9A. Dette skal skje ved starten av hvert skoleår. I tillegg skal det informeres om rettigheter når enkeltsaker oppstår.

2.5.2. Elevsamtaler

Dersom det kommer fram at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, skal eleven bli hørt. Skolen har en plikt til å alltid ta hensyn til barnets beste. Hvis hensynet til barnets beste medfører at tiltak settes inn mot elevens vilje, er det viktig at eleven hele tiden selv har en opplevelse av å bli hørt og tatt med på råd underveis. Elevperspektivet er sentralt fordi det er elevens rett å bli hørt. Det er også viktig fordi det styrker elevenes tillit til de voksne. Dersom elevene vet at de voksne ikke setter i gang tiltak over hodet på dem, kan det øke elevenes mot til å ta opp vanskelige ting.

2.5.3. Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen gjennomføres hvert år innen fristen fra Udir på 5., 6. og 7. trinn. Resultatene jobbes deretter systematisk med på klassenivå, trinn-nivå og skolenivå. Ut fra resultatene defineres tre bevaringsområder; områder elevene mener skolen er gode på og tre forbedringsområder; områder elevene mener vi kan bli bedre på. I januar blir resultatene fra denne undersøkelsen presentert i elevrådet og på vernerunden.

2.6. Foresatte

2.6.1. Informasjon om rettigheter

Skolen skal informere alle foresatte om rettighetene de har etter Opplæringsloven §9A. Dette skal skje muntlig og skriftlig ved starten av hvert skoleår. I tillegg skal det informeres om rettigheter når enkeltsaker oppstår.

2.6.2. Utviklingssamtaler

Skolemiljø og spørsmål om hvordan eleven har det på skolen skal være fast punkt i alle utviklingssamtaler.

2.6.3. Foreldremøter

Skolemiljø skal være fast punkt på alle foreldremøter. Gjennom dialog og medvirkning skal foresatte inviteres til å komme med forslag til tiltak for godt klasse- og skolemiljø, og de utfordres til være bevisste på hvordan de selv kan bidra positivt til et godt skolemiljø. Utdanningsdirektoratet har mange tips til hvordan dette kan gjøres på sine ressursider.

2.6.4. Skolens samarbeidsorganer

Skolen skal ha dialog med FAU/SU/SMU om saker som angår skolemiljøet. Det kan være saker som de selv tar initiativ til, eller tema som skolens ledelse oppfordrer til.

3. Kapittel 3: Aktivitetsplikt og dokumentasjon (Oppl. §9a-4)

Internt notat: Alle nødvendige skjemaer for bruk ifm aktivitetsplikten ligger i *Teams-Klevstrand skole-Maler og skjemaer-Opplæringsloven 9a*

3.1. Plikten til å følge med

Alle ansatte skal være årvåkne og aktivt observere hvordan barn agerer hver for seg og seg imellom. De voksne må tilegne seg kompetanse til å vite hva de skal se etter.

3.2. Plikten til å gripe inn

Det skal gripes inn umiddelbart for å stoppe situasjoner som pågår, herunder situasjoner med utfrysning, slåsskamper eller andre fysiske krenkelser. En skal stanse og irettesette barn som krenker andre barn verbalt. Plikten begrenser seg til inngrep som er mulige for den ansatte å gjennomføre, både av hensyn til barna og seg selv.

3.3. Plikten til å varsle

Skoleleder skal varsles umiddelbart om det er mistanke om at et barn ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skoleleder skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om at ansatte krenker en elev, skal rektor varsles umiddelbart. Rektor varsler skoleeier.

Ved mistanke om at noen i skoleledelsen krenker en elev, skal rektor ikke kontaktes. Skoleeier skal varsles direkte.

3.4. Plikten til å undersøke

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarest undersøke saken. Rektor er ansvarlig, men kan delegere undersøkelsen eller gjennomføre den i dialog med ansatte.

Undersøkelsen handler ikke om å skaffe og vurdere bevis for eller mot at eleven er blitt krenket eller mobbet. Plikten til å undersøke innebærer at skolen undersøker elevens opplevelse av skolemiljøet. Elevens mening og opplevelse skal anerkjennes og legges til grunn.

Undersøkelsene har som formål å få fram fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevenes omgivelser som påvirker hvordan de opplever skolemiljøet. En undersøkelse kan også innebære å avklare og opplyse om forhold tilbake i tid, eller om forhold utenfor skoletiden dersom dette påvirker elevenes hverdag på skolen.

3.5. Plikten til å sette inn tiltak

Det skal settes inn egnede, tilstrekkelige og lovlige tiltak basert på faglige vurderinger. Dette kan også innbefatte involvering av andre fagpersoner. Det skal i denne sammenheng utarbeides en aktivitetsplan der tiltakene beskrives.

Dersom en undersøkelse ikke avdekker krenkelser, skal det likevel settes inn tiltak så lenge eleven selv fortsatt opplever et utrygt skolemiljø. Skolen må vurdere hva som er barnets beste – også der barnet ikke ønsker tiltak.

Det er et mål at aktivitetsplanen skal foreligge innen en uke etter varslings.

Tiltakene skal evalueres etter et gitt tidsrom, og nye undersøkelser og tiltak skal gjennomføres dersom tiltakene ikke har gitt ønsket effekt.

3.6. Plikten til å sette inn tiltak

Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten etter første til femte ledd (Oppl. §9A-4 sjette og syvende ledd).